

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5298/2021
09.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиоца ДОО „Пут слободе“ из Пожеге, чији је пуномоћник Драган Тодоровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Панчеву, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ужицу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 121/21 од 30.06.2021. године, у седници већа одржаној 09.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 121/21 од 30.06.2021. године и пресуда Вишег суда у Ужицу Прр1 1/20 од 15.04.2021. године, тако што **СЕ ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужена да му због повреде права на суђење у разумном року, на име накнаде имовинске штете исплати износ од 11.123.256,28 динара, са законском затезном каматом од 09.08.2019. године до исплате и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка од 60.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Ужицу Прр1 1/20 од 15.04.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст бр. 89/2010 пред Привредним судом у Панчеву у износу од 11.123.256,28 динара са законском затезном каматом од 09.08.2019. године до исплате, умањен за евентуално наплаћене износе по том основу, што се има исплатити из буџетских средстава Републике Србије опредељених за рад судова. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражена исплата законске затезне камате за период од 11.06.2010. године као дана којим је утврђен коначни износ потраживања тужиоца до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати трошкове поступка у износу од 129.228,80 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 121/21 од 30.06.2021. године, првим ставом изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене и првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке, одбијени су као неосновани захтеви странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), па је утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Панчеву Р4 Ст 44/2019 од 02.04.2019. године усвојен је приговор овде тужиоца ДОО „Пут слободе“ из Пожеге и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у предмету Ст 89/2010 који се пред тим води, те наложено стечајном судији да у року од четири месеца предузме све неопходне мере и радње у циљу окончања поступка. Из образложења истог решења произлази да је стечајни поступак над АД „Тргопродукт“ из Панчева отворен због трајне неспособности плаћања, решењем истог суда Ст 89/2010 од 11.06.2010. године, да је тужиоцу закључком о листи утврђених потраживања од 27.01.2011. године признато и у трећи исплатни ред сврстано потраживање у износу од 16.268.894,05 динара. У стечајном поступку тужиоцу је исплаћено 5.145.637,77 динара. На дан 12.02.2021.године укупно неисплаћено потраживање повериоца овде тужиоца износи 11.123.256,28 динара, према извештају стечајног управника Агенције за лицензирање стечајних управника. Првостепени суд је утврдио да је у регистру код надлежног суда у 1974. години уписано Трговинско предузеће Тргопродукт Панчево, чији је оснивач била Скупштина Општина Панчево, да је ово предузеће имало више статусних промена, на основу решења од 30.05.2003.године уписано је као друштвено предузеће и као оснивач уписан је друштвени капитал, а решењем Агенције за привредне регистре БД 61577/2009 од 11.05.2009. године регистрована је промена података, правне форме, пуног пословног имена „Тргопродукт“ АД Панчево и промена основача, тако што се као оснивач овог друштва брише „друштвени капитал“ и уписује „акцијски капитал, удео 100%“, пре отварања поступка стечаја решењем од 11.06.2010. године. Утврђене су и чињенице да из садржине решења донетог по приговору за убрзање поступка, на којем тужилац заснива тужбени захтев у овој парници, произлази да је током трајања стечајног поступка због несређеног стања у погледу власништва на непокретностима вођено више поступака ради утврђивања имовине стечајног дужника и оглашавања продаје те имовине, те укупно спроведено 17 поступака продаје имовине и један принудни откуп акција, да је извршено десет делимичних деоба, након којих је и након 8 година од отварања стечајног поступка остао ненамирен део тужиочевог потраживања.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да тужилац основано захтева накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку у износу од 11.123.256,28 динара са законском затезном каматом почев од подношења тужбе

против Републике Србије. По налажењу нижестепених судова, тужилац је претрпео имовинску штету због дугог трајања поступка стечаја и тужена је одговорна за штету коју тужилац потражује. Држава управља друштвеним предузећем које у целини послује друштвеним капиталом који је подељен на акције и уделе и одређене номиналне вредности и као такав је уписан у регистар, због чега је одговорна за обавезе наведеног друштвеног предузећа. Тужилац је стекао потраживање према таквом предузећу које у стечајном поступку није у целости намирено и правноснажном одлуком привредног суда њему је утврђена повреда права на суђење у разумном року у поступку стечаја који није окончан.

По оцени Врховног касационог суда, пресуде нижестепених судова засноване су на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1.). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3.).

У конкретном случају, тужилац ДОО „Пут слободе“ из Пожеге у стечајном поступку није наплатио део свог потраживања из пословног односа са АД „Тргопродукт“ из Панчева. Као поверилац комерцијалног потраживања тужилац је морао доказати да је дужник АД „Тргопродукт“ на дан покретања поступка стечаја имао имовину довољну да се потраживање тужиоца намири у целости, а да због неправилног рада органа тужене Републике Србије није дошло до принудног намирења његовог преосталог потраживања.

Правило о објективној одговорности Републике Србије, примењено на случај накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, не значи да је утврђењем повреде тог права тужилац стекао право на накнаду имовинске штете коју је тужена дужна да му надокнади. Прописана објективна одговорност Републике Србије, значи обориву законску претпоставку о постојању узрочно последичне везе између настале штете и рада органа тужене, коју је обзиром на природу потраживања тужиоца, он био дужан да докаже. Услов за одговорност тужене у конкретном случају је постојање узрочно-последичне везе између рада њених органа и настале штете у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима. Тужилац у току овог парничног поступка није доказао у смислу члана 231. ЗПП, да би новчани износ добијен продајом имовине дужника или продајом стечајног дужника био довољан за потпуно намирење његовог утврђеног потраживања, које је у стечајном поступку сврстано у трећи исплатни ред, у смислу члана 54. Закона о стечају, и да је код такве позитивне имовинске способности, искључиво због неправилног или незаконитог рада стечајних органа, за које одговара тужена, изостало потпуно намирење тужиоца у стечајном поступку.

Република Србија не може одговарати за комерцијална потраживања према предузећу основаном на бази друштвеног или државног капитала са којим је тужилац слободном вољом ступио у комерцијални однос. У конкретном случају, тужилац има потраживање које проистиче из комерцијалног односа са АД „Тргопродукт“ Панчево, а

Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се одредба овог члана односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2., 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, туженој је досуђена накнада трошкова поступка, потребних и опредељено тражених по врсти и висини за састав одговора на тужбу у износу од 30.000,00 динара и ревизије 30.000,00 динара, према Тарифи о наградама и накнадама за рад адвоката, укупно 60.000,00 динара.

**Председник већа – судија
Марина Милановић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**